

॥ శ్రీ ॥

అథ శ్రీ త్రివిక్రమపండితాచార్యసుత శ్రీ నారాయణపండితాచార్యవిరచితః

॥ శ్రీ మధ్యవిజయః ॥

౪. చతుర్థః సర్గః

అథైష సల్లోకదయాసుధార్థయా సదాగమస్తేననిరాసకామయా |

రమావరావాసభువా విశారదో విశాలయాఽచింతయదాత్మనో ధియా ॥

౪.౧ ॥

అనన్యసంగాద్ గుణసంగితా హరేర్జనస్య మానం తు విశిష్టచేష్టితమ్ |

అసంగమస్మాత్ ప్రకటీకరోమ్యహం నిజం భజన్

పారమహంస్యమాశ్రమమ్ ॥ ౪.౨ ॥

మమ ప్రభోర్నాపరథా హి శోభతే ద్విషత్సు విష్ణుం యదదండధారణమ్

|

హరిస్వసా నన్వచిరాదసద్భిదే భవేదతో నాస్మిచ దండధారకః ॥ ౪.౩ ॥

విచింతయన్నిత్యమనంతచింతకః సమస్తసంన్యాసనిబద్ధనిశ్చయః |

అసావనుజ్ఞార్థమథానమద్ధరిం సమస్తసంన్యాపినమాత్మదాయగమ్ ॥

౪.౪ ॥

నిజే జనే కిం నమసీతి పృచ్ఛతి బ్రువన్ స్వసస్తుప్రణతిం వ్యధామితి |
గురో కిలాన్వేషణవాన్ జగద్గురుః తదా జగామాఖిలలోకశిక్షకః || ౪.౫ ||

యతిర్యతాత్మాభువి కశ్చనాభవద్విభూషణో భూరివిరక్తిభూషణః |
న నామమాత్రాచ్ఛుచిమర్థతోఽపియం జనోఽచ్యుతప్రేక్షముదాహరత్
స్ఫుటమ్ || ౪.౬ ||

పురైష కృష్ణాకరసిద్ధశుద్ధిమద్వరాన్నభుక్త్యా కిల పాండవాలయే |
విశోధితాత్మా మధుకృత్ప్రవృత్తిమాన్పచార కాంశ్చిత్ పరివత్సరాన్
ముదా || ౪.౭ ||

అభూత్ కుశాస్త్రాధ్యసనం న పాతకం క్రమాగతాద్ విప్రతిసారతో యతేః
|
యథా కుశాస్త్రాధ్యసనం మురద్విషః పదాంబుజే వ్యాధవరస్య గర్హితమ్
|| ౪.౮ ||

వినీతమాంనాయశిరోవిశారదం సదైవ తత్త్వం ప్రబుభుత్సుమాదరాత్ |
గురుర్విదిత్వోపనతాం నిజాం మృతిం కదాచిదూచే తముపహ్వారే

గిరమ్ || ౪.౯ ||

అహం స్వయం బ్రహ్మన కించిదస్తి మత్ పరం విజ్ఞంభేత యదా
స్ఫుటం చితిః |
ఇతీహ మాయాసమయోపపాదితం నిరన్వయాత్ సువ్రత మా స్మ
విశ్వసీః || ౪.౧౦ ||

యదేతదాత్మైక్యముపాస్తిచోదితం న మే గురోరప్యపరోక్షతాం గతమ్ |
పురాతనానామపి సౌమ్య కుత్రచిత్ తతో ముకుందం భజ సంవిదే
ముదా || ౪.౧౧ ||

ఇతీదమాదిశ్య వచో వచస్విని స్వకే గురౌ లొకమథాన్యమీయుషి |
అసేవతాఽలోచ్య ముహుర్గురోర్గిరం స రూప్యపీఠాలయమిందిరావరమ్
|| ౪.౧౨ ||

సుభక్తినా తేన స భక్తవత్సలో నిషేవితస్తత్ర పరం బుభుత్సునా |
భవిష్యతః శిష్యవరాద్ధి విద్ధి మామ్ ఇతి ప్రవిష్టః పురుషం తమభ్యధాత్ ||
౪.౧౩ ||

ప్రతీక్షమాణం తమనుగ్రహం ముదా నిషేవమాణం పునరంబుజేక్షణమ్ |

సతాం గురుః కారణమానుషాకృతిః యతిం ప్రశాంతం తముపాససాద
సః || ౪.౧౪ ||

సుతం యతీంద్రానుచరం విరాగిణం నిశమ్య సంన్యాసనిషణ్ణమానసమ్ |
సువత్సలౌ రూప్యతళాలయస్థితం వియోగతాంతౌ పితరౌ సమీయతుః
|| ౪.౧౫ ||

వరాశ్రమస్తే జరతోరనాథయోర్న జీవతోః స్యాదయి నందనావయోః |
సయాచనం వాక్యముదీర్య తావిదం పరీత్య పుత్రాయ నతిం వితేనతుః ||
౪.౧౬ ||

నతిర్న శుశ్రూషుజనాయ శస్యతే నతం భవద్భ్యాం స్ఫుటమత్ర సంప్రతమ్
|
అహో విధాత్రా స్వయమేవ దాపితా తదభ్యనుజ్ఞేతి జగాద స ప్రభుః ||
౪.౧౭ ||

అనుత్తరజ్ఞః స తమర్థయన్ పునః యతీంద్రమానమ్య గతః
ప్రియాయుతః |
గృహే వసన్ కల్పసమాన్ క్షణాన్ నయన్ సుతాననేందోరనిశం

తతోఽస్మరత్ || ౪.౧౮ ||

స చింతయన్ పుత్రమనోరథం శుచా పునశ్చ తీర్త్వోపగతో మహానదీమ్ |
యతీశ్వరానువ్రతమాత్మనందనం తమైక్షత గ్రామవరే మఠాంతరే || ౪.౧౯
||

స జాతకోపాకులితో ధరాసురో మహాత్మనామ్ లంఘనభీరురప్యలమ్ |
సుతస్య కౌపీనధృతౌ హి సాహసప్రతిశ్రవో మే దృఢ ఇత్యభాషత || ౪.౨౦
||

క్షణేన కౌపీనధరో నిజం పటం విదార్య హే తాత కురుష్వ సాహసమ్ |
ఇతీమముక్త్యా ప్రభురబ్రవీత్ పునః శుభాంతరాయం న భవాంశ్చరేదితి ||
౪.౨౧ ||

న పుత్ర పిత్రోరవనం వినా శుభం వదంతి సంతో నను తౌ సుతౌ మృతౌ |
నివర్తమానే న హి పాలకోఽస్తి నౌ త్వయీతి వక్తారమముం
సుతోఽబ్రవీత్ || ౪.౨౨ ||

యదా విరక్తః పురుషః ప్రజాయతే తదైవ సంన్యాసవిధిః శ్రుతౌ శ్రుతః |

న సంగహీనోఽపి పరివ్రజామి వామ్ అహం తు శుశ్రూషుమకల్పయన్నితి

|| ౪.౨౩ ||

బహుశ్రుతత్వాద్యది తత్ సహే బలాత్ న సా సవిత్రి విరహం సహేత తే |
ఇతి ద్విజేనాభి హితేఽనమత్ స తం భవాననుజ్ఞాం ప్రదదాత్ప్వితీ బ్రువన్

|| ౪.౨౪ ||

విచింత్య విద్వాన్ స నిరుత్తరీకృతః తథాఽస్తు మాతాఽను వదేద్
యదీతి తమ్ |

ఉదీర్య కృచ్ఛాదుపగమ్య మందిరం ప్రియాసకాశే తముదంతమబ్రవీత్ ||

౪.౨౫ ||

నిశాచరారేరివ లక్ష్మణః పురా వృకోదరస్యేవ సురేంద్రనందనః |

గదోఽథ శౌరేరివ కర్మకృత్ ప్రియః సుభక్తిమాన్

విశ్వవిదోఽనుజోఽభవత్ || ౪.౨౬ ||

కదాచిదాప్యాఽలయబుద్ధిరాలయం నివేదయన్ పాలకమేతమేతయోః

|

దృఢస్వసంన్యాసనిషేధనిశ్చయాం ధవానుమత్యేదమువాచ మాతరమ్ ||

౪.౨౭ ||

వరాశ్రమాప్తిం మమ సంవదస్వ మాం కదాచిదప్యంబ యదీచ్ఛసీక్షితుమ్

|

యదన్యథా దేశమిమం పరిత్యజన్ న జాతు దృష్టేర్విషయో భవామి వః

|| ౪.౨౮ ||

ఇతి బ్రువాణే తనయే కదాచిదప్యదర్శనం తస్య మృతేర్నిదర్శనమ్ |

విచింత్య పర్యాకులితా చికిర్షితం సుతస్య కృచ్ఛాన్వ్యరుణన్న సా శుభా ||

౪.౨౯ ||

అథోపగమ్యైష గురుం జగద్గురుః ప్రసాద్య తం దేవవరప్రసాదితః |

సదా సమస్తాశ్రమభాక్ సురేశ్వరో విశేషతః ఖల్వభజద్వరాశ్రమమ్ ||

౪.౩౦ ||

క్రియాకలాపం సకలం స కాలవిద్ విధానమార్గేణ విధాయ కేవలమ్ |

సదా ప్రసన్నస్య హరేః ప్రసత్తయే ముహూః సమస్తస్యసనం సమభ్యధాత్ ||

౪.౩౧ ||

అనంతమాత్రాంతముదాహరంతి యం త్రిమాత్రపూర్వం ప్రణవోచ్ఛయం

బుధాః |

తదాఽభవద్ భావిచతుర్ముఖాకృతిః జపాధికారీ యతిరస్య సూచితః ||

౪.౩౨ ||

గుణానురూపోన్నతి పూర్ణబోధ ఇత్యముష్య నామ ద్విజవృందవందితః |

ఉదాహరద్ భూరియశా హి కేవలం న మంత్రవర్ణః స చ మంత్రవర్ణకః ||

౪.౩౩ ||

నిరంగరాగం ముఖరాగవర్జితం విభూషణం విష్టపభూషణాయితమ్ |

అముం ధృతాషాఢమవేక్ష్య మేనిరే స్వభావశోభాఽనుపమేతి జంతవః ||

౪.౩౪ ||

భుజంగభూతేశవిహంగపాదికైః ప్రవందితః సావసరప్రతీక్షణైః |

ననామ సోఽయం గురుపూర్వకాన్ యతీన్ అహో మహీయో

మహతాం విడంబనం || ౪.౩౫ ||

వరాశ్రమాచారవిశేషశిక్షణం విధిత్సురస్యాఽచరితం నిశామయన్ |

విశేషశిక్షాం స్వయమాప్య ధీరధీః యతీశ్వరో

విస్మయమాయతాఽంతరమ్ || ౪.౩౬ ||

స రూప్యపీఠాలయవాసినే యదా ననామ నాథాయ మహామతిర్ముదా |
తదాఽమునాఽగ్రాహి నరప్రవేశినా భుజే భుజేఽనాశు భుజంగశాయినా
|| ౪.౩౭ ||

చిరాత్ సుతత్వం ప్రబుభుత్సునా త్వయా నిషేవణం మే యదకారి
తత్ఫలమ్ |
ఇమం దదామీత్యభిధాయ సోఽమునా తదా ప్రణీయ
ప్రదదేఽచ్యుతాత్మనె || ౪.౩౮ ||

అనుగ్రహం తం ప్రతిగృహ్య సాగ్రహం ముదాఽఽత్మనాఽఽప్తాం
కృతకృత్యతాం స్మరన్ |
అభూదసంగోఽపి స తత్సుసంగవాన్ అసంగభూషా నను సాధుసంగితా
|| ౪.౩౯ ||

యియాసతి స్వస్తతినీం ముహుర్ముహుః నమత్యనుజ్ఞార్థిని భూరిచేతసి |

తమస్మరత్ స్వామినమేవ దూనధీః గురుర్భవిష్యద్విరహోగ్నిశంకయా ||
౪.౪౦ ||

ఇతస్త్రతీయే దివసే ద్యునిమ్నగా త్వదర్థమాస్మాకతటాకమావ్రజేత్ |

అతో న యాయా ఇతి తం తదాఽవదత్ ప్రవిశ్య కంచిత కరుణాకరో
హరిః || ౪.౪౧ ||

తదాజ్ఞయోపాగతజాహ్నవీజలే జనోఽత్ర సస్నౌ సహ పూర్ణబుద్ధినా |
తతఃపరం ద్వాదశవత్సరాంతరే సదాఽఽవ్రజేత్ సా తదనుగ్రహంకినీ ||
౪.౪౨ ||

గతే దినానాం దశకే సమాసకే వరాశ్రమం ప్రాప్య సపత్రలంబనమ్ |
జిగాయ జైత్రాన్ బహుతర్కకర్కశాన్ స
వాసుదేవాహ్వాయపండితాదికాన్ || ౪.౪౩ ||

గురోః స్వశిష్యం చతురం చికిర్షితః ప్రచోదనాత్ శ్రోతుమిహోప చక్రమే |
అథేష్టసిద్ధిశ్చలజాతివారిధిః నిరాదరేణాపి మహాత్మనాఽమునా || ౪.౪౪ ||

తదాద్యపద్యస్థమవద్యమండలం యదాఽవదత్ షోడశకద్వయాత్మకమ్
|
ఉపర్యపాస్తం తదితి బ్రువత్యసౌ గురౌ తమూచే ప్రణిగద్యతామితి ||
౪.౪౫ ||

భవత్ప్రవక్ష్యత్వసమర్థతా న మే సకోపమిత్థం వదతి వ్రతీశ్వరే |

అపీహ మాయాసమయే పటౌ నృణాం బభూవ
తద్దూషణసంశయాంకురః || ౪.౪౬ ||

బుధోఽభిధానం శ్రవణం బుధేతరో ధ్రువం విదధ్యాద్
విముముక్షురాత్మనః |
యతిర్విశేషాదితి లోకచోదనాత్ ప్రవక్తి మాయాసమయం స్మ పూర్ణధీః ||
౪.౪౭ ||

అఖండితోపన్యసనం విసంశయం ససంప్రదాయం ప్రవచో దృఢోత్తరమ్ |
సమాగమన్ శ్రోతుమముష్య సాగ్రహః జనాః శ్రుతాఢ్యాశ్చతురా
బుభూషవః || ౪.౪౮ ||

గురోరుపాంతే శ్రవణే రత్నైర్ద్విజైః స పంచషైర్భాగవతే కదాచన |
బహుప్రకారే లిఖితేఽపి వాచితే ప్రకారమేకం ప్రభురభ్యధాద్ దృఢమ్ ||
౪.౪౯ ||

పరప్రకారేష్వపి సంభవత్సు తే వినిర్ణయోఽస్మిన్ కథమిత్యదీరితే |
ముకుంద బోధేన మహాహృదబ్రవీత్ ప్రకారమేనం భగవత్కృతం
స్ఫుటమ్ || ౪.౫౦ ||

నిగద్యతాం గద్యమిషైవ పంచమే జగద్గురోర్వేత్థ కృతిస్థితిం యది |
ఇతి బ్రువాణే యతిసత్తమే స్వయం తదుక్తమార్గేణ జగాద భూరిహృత్
|| ౪.౫౧ ||

అశేష శిష్యైశ్చ తదాజ్ఞయా తదా పరీక్షణాయైక్షి సమస్తపుస్తకమ్ |
స తత్ర హంతైకతమే స్థితం త్యజన్ న తావదధ్యాయ
నికాయమభ్యధాత్ || ౪.౫౨ ||

అత్ర జన్మని న యత్ పఠితం తే జైత్ర భాతి కథమిత్యమునోక్తే |
పూర్వజన్మసు హి వేద పురేదం సర్వమిత్యమితబుద్ధిరువాచ || ౪.౫౩ ||

ఇతి బహువిధవిశ్వాశ్చర్యచిత్తప్రవృత్తైః
జగతి వితతిమాయన్నూతనాఽప్యస్య కీర్తిః |
క్షపితతతమస్కా భాస్కరీవ ప్రభాఽలం
సుజనకుముదవృందానందదా చంద్రికేవ || ౪.౫౪ ||

|| ఇతి శ్రీమత్కవికులతిలక త్రివిక్రమపండితాచార్యసుత
నారాయణపండితాచార్యవిరచితే శ్రీమధ్వవిజయే
ఆనందాంకితే చతుర్థః సర్గః ||